

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΙΙ
Α΄ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: Το φως γύρω μας και εντός.

3^ο τμήμα
Υπ.Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος – γλύπτης

Το NEO blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

<http://www.blogeikastika.gr>

email takiskozokos@gmail.com
web www.takiskozokos.gr

Ζωγραφικό έργο του Παναγιώτη Τέτση.

«Ευτυχώς η γη μας είναι σκληρή, οι πρασινάδες της δε σε πλαντάζουν, τα χαρακτηριστικά της είναι βράχια, βουνά και πελάγη. Κι έχει ένα τέτοιο φως»

Γ. Σεφέρης

Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό.

Οι σημειώσεις δίνονται για την ενθάρρυνση σας για περισσότερη έρευνα.

Εργασίες.

Πληρ. <http://www.blogeikastika.gr>
(Μαθήματα – Εικαστικά II – Ασκήσεις.)

Όλες οι εργασίες παραδίδονται σε ψηφιακή μορφή.

Περισσότερες πληροφορίες για το μάθημα υπάρχουν
στο blog του μαθήματος : <http://www.blogeikastika.gr>

2017-18

3^{ες} Σημειώσεις Μαθήματος

....από το βιβλίο του Νίκου Σταθούλη

“ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΟΛΑΣ : Η ΖΩΗ ΜΟΥ”

Θυμάμαι ότι μια φορά είχα έρθει με τον Νουρέγιεφ στην Αγία Παρασκευή και κανείς δεν τον γνώριζε. Ήταν μαζί ο Marcel Duchamp, δύο μήνες πριν πεθάνει, προκειμένου να φτιάξει ένα έργο για την Ελλάδα. Είχε εμπνευστεί τόσο ο Marcel Duchamp, που χάθηκε στα δρομάκια της Αγίας Παρασκευής, έμπλεξε μέσα στα αμπέλια. Τον χάσαμε , και τελικά τον βρήκε η χωροφυλακή, η οποία τον πέρασε για γεωργό.

Λάτρεψε την Ελλάδα ο Marcel Duchamp. Θυμάμαι ότι κάποτε μου είπε: «Μέχρι τώρα το φως ήταν ένα από τα από τα μεγαλύτερα αινίγματα του κόσμου. Τώρα, εδώ, είδα την εκπληκτική σχέση της χώρας με το φως. Το μόνο κακό είναι ότι σε αυτή τη χώρα λύνονται τα μυστήρια.».

Δύο ή τρεις μήνες μετά ο Marcel Duchamp πέθανε και το τελευταίο του έργο ήταν εμπνευσμένο από την Ελλάδα. Ήταν ένα φως που έμπαινε μέσα από την «κλειδαρότρυπα», ένα έργο που το έφτιαξε μέσα σε τρεις ημέρες, λίγο πριν φύγουμε για την Αμερική.

“ARCHITECTURE IS A GAME, USING LIGHT TO REVEAL THE SHAPES.”

<http://theglasshouse.org/media/architecture-is-a-game-using-light-to-reveal-the-shapes/>

Π. Τέτσος
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΑΤΙΕΣ

27 Δεκέμβριος, 2011

Το αμετάκλητο φως

Εδώ το φως σε προκαλεί να αναμετρηθείς μαζί του, παρασέρνοντάς σε σ' έναν αγώνα εξ αρχής χαμένο. Γιατί είναι αδύνατον να κρυφτείς κάτω από ένα τέτοιο φως! Ιδίως όταν φυσήξει ο αέρας και καθαρίσει η ατμόσφαιρα, αλλάζουν και μεταβάλλονται οι αποστάσεις και τα πράγματα αποκτούν τις πραγματικές διαστάσεις τους μέσα στο χώρο και το χρόνο. Αυτό που μέχρι πρότινος φαινόταν να χάνεται μακριά στον ορίζοντα, τώρα ξαφνικά βρίσκεται δίπλα σου και σχεδόν το αγγίζεις. Η φωτεινότητα και η διαύγεια της ατμόσφαιρας αναποδογυρίζουν τα μετρικά μας συστήματα αχρηστεύοντας όλες τις αισθητικές θεωρίες μας. Θέλω να πω πως υπάρχουν ορισμένες στιγμές που το φως κάνει τα πιο απλά καθημερινά πράγματα να φαίνονται εξωπραγματικά εξακοντίζοντάς τα στη σφαίρα του υπερρεαλισμού.

Η αρχιτεκτονική (ιδίως σε τόπους σαν τον δικό μας) βασίζεται κυρίως στις σκιές. Τα πάντα θεμελιώνονται πάνω στην αέναη αντίθεση φωτός-σκιάς. Το αρχιτεκτόνημα ταυτίζεται με τις

σκιές του. Στον τρόπο που το φως πέφτει πάνω στις επιφάνειες, με αποκορύφωμα τους καλοκαιρινούς μήνες που τείνει να εξαυλώσει τις μορφές και να διαλύσει τα περιγράμματα. Το καταμεσημέριο, όταν ο ήλιος βρίσκεται ψηλά και το φως πέφτει σχεδόν κατακόρυφα, η σκιά και της παραμικρής εξοχής πάνω στον τοίχο μακραίνει, τονίζοντας με έντονο τρόπο την ανάγλυφη επιφάνεια. Κι είναι τότε που τιμωρεί την κακοτεχνία και φανερώνει τα όποια λάθη της κατασκευής προδίδοντας τις λανθασμένες επιλογές του αρχιτέκτονα. Το ζωγόνο φως αναδεικνύει το ελάχιστο σε μέγιστο και την ίδια στιγμή «ξεπλένει» το οικοδόμημα από κάθε περιττό, κρατώντας το ουσιώδες.

Μόνο με μέτρο τη σκιά μπορείς να συνειδητοποιήσεις την πραγματική ένταση του φωτός. Αρκούσαν, για παράδειγμα, οι απειροελάχιστες σμιλεύσεις της προεξοχής -ως υπόμνηση- της μύτης πάνω σ' ένα προϊστορικό κυκλαδικό ειδώλιο, για να αντιληφθεί κανείς αμέσως τη μορφή του προσώπου. Γιατί, όπως εύστοχα σημείωνε ο Henry Miller στον «Κολοσό του Μαρουσιού»: «Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν αμυδρές σκιές». Είναι εκείνες οι ώρες που τα ανοίγματα πάνω στους τοίχους, αλλά και οι εσοχές μέσα στη μάζα του οικοδομήματος, φέρνουν στο νου μας τις σκοτεινές σπηλιές ή τις ρωγμές που βρίσκονται στα γκριζωπά βράχια του τόπου μας. Τα πέτρινα γυμνά τοπία που μας περιβάλλουν «ψιθυρίζουν» αρχέγονους κανόνες, υπαγορεύοντας το μέτρο κάθε νέου αρχιτεκτονήματος που από δω και στο εξής θα βρίσκεται εκτεθειμένο αμετάκλητα στο καθαρό και λαμπρό φως. Παρατηρήστε τι σημαντικό ρόλο επιτελούν σ' ένα κτήριο, μια στοά, ένα προστώο ή ένα στέγαστρο. Οι σκιερές περιοχές τους προσδίδουν δροσιά πάνω στις επιφάνειες που δέχονται ακατάπαυστα το ανελέητο φως του καλοκαιριού. Όπως ακριβώς είναι απαραίτητη και η σκιά που δημιουργείται ως σκούρο φόντο πίσω από τις Καρυάτιδες στο Ερεχθείο, για να αντιληφθούμε καθαρότερα την πλαστικότητα της μορφής τους, την ανάδειξη κάθε πτυχής του χιτώνα τους, έτσι όπως ξεπροβάλλουν από τη σκιά στο φως.

Αυτήν την αναγκαιότητα της σκιάς και του βάθους τόνιζαν άλλωστε τα σκούρα χρώματα (χοντροκόκκινα, κεραμιδιά) στους τοίχους που βρίσκονταν πίσω από τις στοές, όπως αυτό που πρόσεξε και απαθανάτισε ο Τσαρούχης στο μικρό σπίτι της οδού Ασωμάτων. Η μετάβαση από το απόλυτο φως του υπαίθρου στον σκιερό εσωτερικό χώρο απαιτεί την ύπαρξη ενός ενδιάμεσου ημιφωτισμένου χώρου, ώστε το πέρασμα να γίνει σταδιακά και όχι απότομα. Είναι απαραίτητος αυτός ο μεταβατικός χώρος προκειμένου να συνηθίσουν όχι μόνο τα μάτια, αλλά και ολόκληρο το σώμα μας στην έντονη αλλαγή. Είναι εκεί που συναντιούνται ο μέσα με τον έξω χώρο. Το κατώφλι της σκιάς στο φως.

M/A ζωγραφικό έργο του Γιάννη Μόραλη.

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι το φως δίνει την κλίμακα του χρόνου στο χώρο. Ο εσωτερικός χώρος, για παράδειγμα, αποκτά τελείως διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά όταν το φως εισέρχεται από πάνω, από το πλάι ή από κάτω ή πάλι όταν διεισδύει από μια σχισμή ή ένα μεγάλο άνοιγμα. Στις εξωτερικές όψεις κατά τη διάρκεια της ημέρας οι τοίχοι είναι φωτεινοί, ενώ τα ανοίγματα και τα υαλοστάσια πάνω στις επιφάνειες είναι σκοτεινά και δύσκολα μπορείς να διακρίνεις το εσωτερικό του κτηρίου. Εκείνες τις ώρες ακυρώνεται η διαφάνεια των κρυστάλλων. Αντίθετα, καθώς πέφτει η νύχτα οι τοίχοι σιγά-σιγά γκριζάρουν και στο τέλος σκοτεινιάζουν εντελώς και χάνονται μέσα στο σκοτάδι, ενώ τα ανοίγματα τώρα φωτίζονται αποκαλύπτοντας στον περαστικό τον εσωτερικό χώρο, αφού η φωτεινή πηγή βρίσκεται μέσα στο κτήριο. Η αντιστροφή αυτή φωτός-σκιάς κατά τη διάρκεια της νύχτας αποτελεί σημαντική συνθετική συνιστώσα της αρχιτεκτονικής.

το Καφεενείον «NEON» ζωγραφισμένο με διαφορετικούς φωτισμούς από τον Γ. Τσαρούχη.

Η υφή των υλικών αλλά και τα χρώματα πρέπει να επιλέγονται με προσοχή, έτσι ώστε «η λάμψη τους να ξεθωιάζει με το πέρασμα του χρόνου» και πάνω τους να διακρίνεις «την πατίνα του χρόνου που με τόσους κόπους έχει εναποθέσει ο χρόνος» • αυτό πρέπει να έχουμε κατά νου, όπως σοφά μάς υποδεικνυε ο Ιάπωνας συγγραφέας Τανιζάκι στο βιβλίο του «Εγκώμιο της Σκιάς». Επιφάνειες στιλπνές και αστραφτερές μετατρέπονται εύκολα σε καθρέφτες που αντανακλούν έντονα τις ηλιακές ακτίνες, σε αντίθεση με τις πιο αδρές που τις απορροφούν διαχέοντας το φως. Είναι κάτι που αντιλαμβανόμαστε, όταν ατενίζουμε την πόλη από ψηλά και ανάλογα με την κίνηση του ήλιου πολλές επιφάνειες εκτεταμένων υαλοπετασμάτων ή ηλιακών συλλεκτών, η μία μετά την άλλη, λαμπυρίζουν έντονα και μας τυφλώνουν όσο μακριά κι αν βρίσκονται. Μετατρέπονται έτσι σε διαδοχικές στιγμιαίες εστίες φωτός που λειτουργούν σαν δυνατοί προβολείς κατά τη διάρκεια της ημέρας. Ένα χαρακτηριστικό που το γνωρίζουν ακόμη και τα μικρά παιδιά, στα νησιά για παράδειγμα, παίζοντας με καθρέφτες, σημαδεύουν από τα σπίτια τους, που βρίσκονται ψηλά στο βουνό, ως καλωσόρισμα το πλοίο που καταφτάνει μετά το πολύωρο ταξίδι στο λιμάνι.

«Σκιές» ζωγραφικό έργο του Νίκου Χουλιαρά.

Αλλά και μέσα στο σώμα της πόλης οι μεγάλες τζαμαρίες ανακλούν ενοχλητικά το φως του ήλιου πάνω στα γειτονικά κτήρια αλλοιώνοντας σε μεγάλο βαθμό το μικροκλίμα της περιοχής. Περπατάς αμέριμνος σ' ένα σκιερό δρομάκι και ξαφνικά δέχεσαι στα καλά καθούμενα από την απέναντι τζαμαρία στα μάτια σου το εκτυφλωτικό φως. Και είναι τότε σαν να αλλάζεις απότομα προσανατολισμό και να στρέφεις προς τον ήλιο, ενώ προφανώς

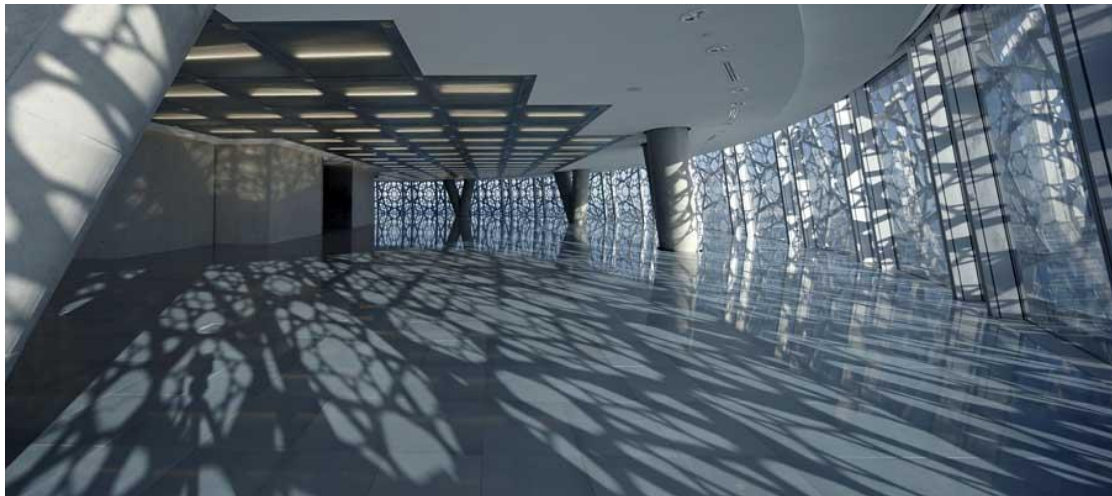
το σώμα σου δεν άλλαξε διόλου κατεύθυνση. Κι όμως το γεγονός αυτό πολύ συχνά το υποβαθμίζουμε ή το «λησμονούμε» εμείς οι αρχιτέκτονες, λες και αγνοούμε ότι κάθε μας έργο έχει μεγάλη επίπτωση τόσο στα κτήρια που προϋπήρχαν όσο και σ' αυτά που πρόκειται να υπάρξουν στο μέλλον και κυρίως ότι στέκεται κάτω από ένα τέτοιο φως!

Ένα φως που από ευλογία μπορεί εύκολα να μετατραπεί -αν το αγνοήσουμε- σε μέγα δυνάστη. Πρέπει να «ισορροπήσει» λοιπόν το αρχιτεκτόνημα ανάμεσα σε σκιερές και φωτεινές περιοχές γνωρίζοντας ότι η μία είναι συμπλήρωμα της άλλης, αφού είναι αδύνατον να συνθέσεις χωρίς το φως, αλλά και έξω από τα όρια που αυτό σου καθορίζει για να κινηθείς. Ας μη ξεχνάμε λοιπόν τα λόγια του Οδυσσέα Ελύτη: «Σιγά-σιγά, μες στο κατακαλόκαιρο, το φως αφανίζει την Ελλάδα. Χωνεύει τα νησιά, εξουδετερώνει τις θάλασσες, αχρηστεύει τους ουρανούς. Άφαντα όλα... Η αντίσταση σ' ένα τέτοιο φως. να ποιο είναι το βαθύτερο νόημα της ελληνικής αρχιτεκτονικής».

του Τάση Παπαϊωάννου

Louvre Abu Dhabi Impression

https://www.youtube.com/watch?v=JvOuD_GmJ9U

Wander through the Crystal Universe

<https://www.youtube.com/watch?v=tPKBDPW0tGk>

Links

2017 AL Light & Architecture Design Awards

A look at this year's winners and jury.
http://www.archlighting.com/design-awards/2017-al-light-architecture-design-awards_o

Π. ΤΕΤΣΗΣ Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ

<http://archive.ert.gr/7995/>

Ντοκιμαντέρ – αφιέρωμα στο ζωγράφο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΕΤΣΗ.
...από το 25,50 και μετά ο ζωγράφος μιλάει για το Μ/Α και το φως,

και το εξαιρετικό ντοκιμαντέρ

"Γιάννης Μόραλης"

<https://vimeo.com/8382505>

σε σκηνοθεσία του Στέλιου Χαραλαμπόπουλου.

Αναζητώντας τη Βερενίκη ΕΡΤ 1998, 1ο επεισόδιο

Μια φορά κι έναν καιρό, στο Βασίλειο της ΑΙΓΥΠΤΟΥ,
αυτό που ίδρυσαν οι Πτολεμαίοι
μετά το θάνατο του Μεγάλου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ,
ζούσε μια Βασίλισσα που την έλεγαν ΒΕΡΕΝΙΚΗ. . .

<https://www.youtube.com/watch?v=R-GbzC6BO-k>

Μια πολύ όμορφη σειρά με τον Γ. Γραμματικάκη
που μας μιλάει για το Φως, τον Κόσμο και την Δημιουργία.

Το Σύμπαν Που Αγάπησα -419- Η Γενική Θεωρία της Σχετικότητας

<https://www.youtube.com/watch?v=JWt2Uh1QWcU>

.....το Φως από μια άλλη σκοπιά.

Η θεματογραφία της σειράς βασίζεται στα βιβλία «Το Σύμπαν που αγάπησα»
και «Κοσμολογία της Νόησης» των Μ. Δανέζη και Στ. Θεοδοσίου,
καθηγητών Αστροφυσικής του Τμήματος Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

<http://www.aspromavro.net/>

<http://hcp.gr/>

Βιβλιογραφία.

Έχει ήδη δοθεί στις προηγούμενες σημειώσεις

"Τέχνη είναι η συγκίνηση των αισθήσεων, η χαρά του πνεύματος που μετρά και εκτιμά, η αναγνώριση μιας αξονικής αρχής που αγγίζει το βάθος του είναι μας.

Τέχνη είναι εκείνη η καθαρή δημιουργία του πνεύματος που μας δείχνει, σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, τα υπέρτατα όρια της ανθρώπινης δημιουργικότητας.

Και ο άνθρωπος νιώθει απέραντη ευτυχία, όταν αισθάνεται ότι δημιουργεί."

Le Corbusier: "Vers une Architecture", 1923

Εργασίες εξαμήνου 3^{ου} τμήματος 2018

Πληρ. <http://www.blogeikastika.gr>

(Μαθήματα – Εικαστικά II – Ασκήσεις και Παραδείγματα εργασιών)

Εικαστικά II 1^η Εργασία (ατομική)

Sketchbook

Στη διάρκεια όλου του εξαμήνου κάθε φοιτητής-τρια συμπληρώνει ένα ή περισσότερα ημερολόγια-οπτικά σημειωματάρια (Sketchbook) όπου με σχέδια φωτογραφίες ή και άλλο οπτικό υλικό αλλά και με σημειώσεις κείμενα σχόλια παραπομπές και επισημάνσεις επί θεωρητικών κειμένων που θα μελετήσει, θα αποτυπώσει και θα τεκμηριώσει την προσωπική του συμμετοχή και άποψη σε ότι αφορά τις εργασίες και γενικότερα τα θέματα που διαπραγματεύεται το μάθημα.

Όλο αυτό το υλικό από το Sketchbook σας θα αντιγραφεί σε ηλεκτρονική μορφή, θα επεξεργασθεί και παρουσιασθεί σε μορφή παρουσίασης ή κινούμενης εικόνας με προσθήκη ήχων ή μουσικής. **Παράδοση σε αρχείο PowerPoint η αρχείο video.**

Μαζί με την παράδοση της εργασίας θα κατατίθεται και όλο το υλικό (φωτογραφικό κλπ) σε ψηφιακή μορφή για την αρχειοθέτηση του.

Η αισθητική αρτιότητα του sketchbook και ο τρόπος παρουσίασης του υλικού θα λαμβάνεται οπωσδήποτε υπ' όψιν στην αξιολόγηση της εργασίας.

Εικαστικά II 2^η Εργασία (ατομική)

Σχέδιο – φωτοσκίαση

1. Σχεδιαστική αποτύπωση αντικειμένων και απόδοση φωτοσκιασμού (τονικά σχέδια-σκίτσα με την χρήση διάφορων μέσων όπως μολύβι, κάρβουνο, μελάνια, M/A υδροχρώματα.)

Άσκηση εκ του φυσικού - Σύνθεση αντικειμένων.

Ένα σχέδιο για την παράδοση

2. Σχεδιαστική (σκίτσο) αποτύπωση χώρων και επιλεκτική απόδοση των σημαντικών τονικών χαρακτηριστικών τους.
Τουλάχιστον δύο σχέδια.

Εικαστικά II 3^η Εργασία (ατομική)

(Αποκλειστικά τονική μελέτη)

Ελεύθερη σχεδιαστική απόδοση ορισμένου θέματος.

(από 1 σχέδιο για κάθε θέμα.)

1. Η κυριαρχία του Φωτός

2. Η κυριαρχία του Σκότους

3. Τονικές Ισορροπίες – Ισοδυναμίες

Άσκηση σε λευκό χαρτί με μολύβι, κάρβουνο ή σινική μελάνι.

Εικαστικά II 4^η Εργασία (ατομική)

«το φως γύρω μας κι' εντός μας»

Φωτογραφική αποτύπωση χώρων, με έμφαση στις αντιθέσεις φωτός και σκιάς καθώς και στο φαινόμενο της αντανάκλασης. Στόχος να αναδειχθεί η ιδιαίτερη «ατμόσφαιρα» που αυτά τα φαινόμενα δημιουργούν στο χώρο.

Φωτογραφική απόδοση ορισμένου θέματος.

(από 1 έως 2 φωτογραφίες για κάθε θέμα.)

Εναλλακτικά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και κάμερα video

για κινούμενο υλικό το οποίο όμως θα επεξεργαστείτε ως μικρά video με ήχο.

Ένα video για κάθε θέμα.

1. Σκιές

2. Αντανάκλαση και Ψευδαίσθηση (illusion)

3. Αρχιτεκτονικό στοιχείο

4. η Δύναμη του φωτός
5. Το μυστήριο του σκοταδιού
6. Ισορροπίες

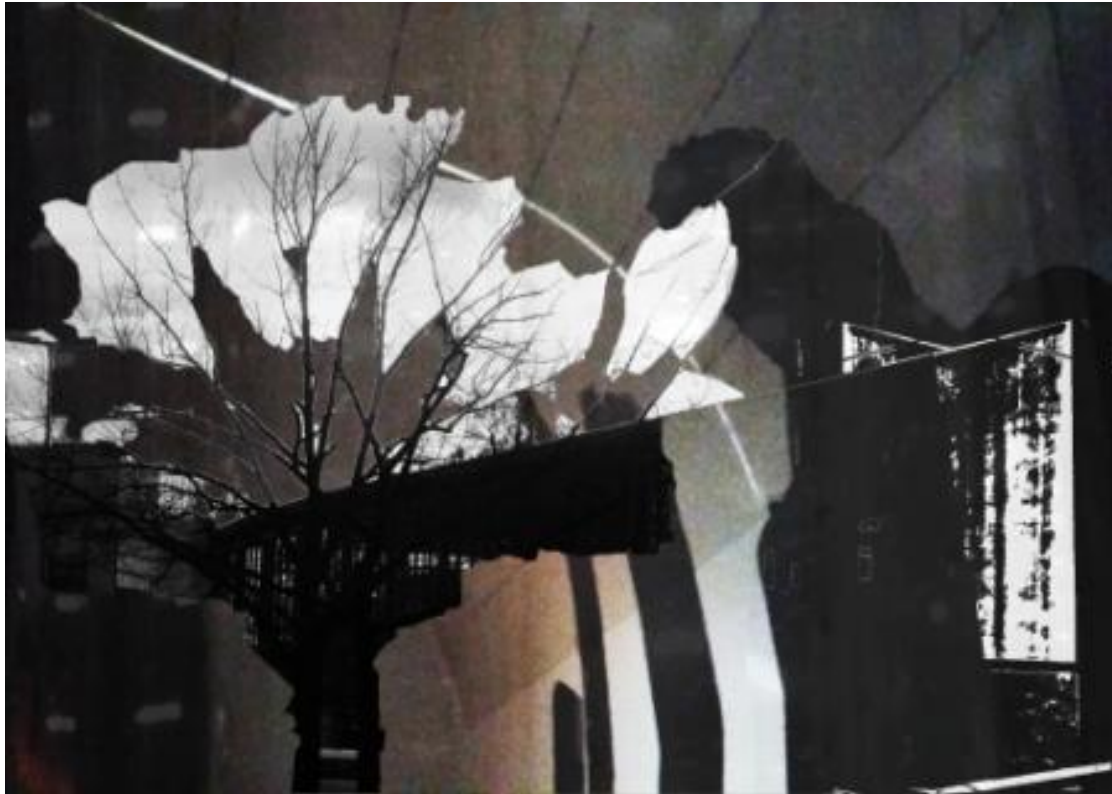
7. Εγώ και το φώς – Εγώ και το σκοτάδι.

Δημιουργία ελεύθερης εικαστικής σύνθεσης (κολάζ).

Το φωτογραφικό υλικό που θα συλλεχθεί θα χρησιμοποιηθεί , αφού υποστεί ίσως κάποια επεξεργασία, για την δημιουργία ελεύθερης εικαστικής σύνθεσης (κολάζ).

Παράδειγμα κολάζ

Όλες οι εργασίες παραδίδονται σε ψηφιακή μορφή.

...κάθε μία Εργασία σε ξεχωριστό φάκελο.
Παράδοση σε αρχείο PowerPoint η αρχείο video.

Μαζί με την παράδοση της εργασίας θα κατατίθεται και όλο το υλικό (φωτογραφικό κλπ) σε ψηφιακή μορφή, σε ξεχωριστό φάκελο, για την αρχειοθέτηση του.

ΤΡΟΠΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Αξιολογείται η συμμετοχή και η πρόοδος κάθε φοιτητή και η ποιότητα του συνολικού έργου που έχει παράξει κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (εργαστηριακές ασκήσεις και παρουσιάσεις, ημερολόγιο-οπτικό σημειωματάριο εργασιών – sketchbook).

Η αισθητική αρτιότητα και ο τρόπος παρουσίασης όλου του υλικού των ασκήσεων θα λαμβάνεται οπωσδήποτε υπ' όψιν στην αξιολόγηση της εργασίας.

Περισσότερες πληροφορίες και παραδείγματα εργασιών υπάρχουν στο blog του μαθήματος : <http://www.blogeikastika.gr>

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ - ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ II
A' ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

2018

3^ο τμήμα

Καλή συνέχεια στις εργασίες σας και καλή επιτυχία στις εξετάσεις!

μα πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του
διδάσκοντα. - email: takiskozokos@gmail.com